

ایران در جایگاه مرجعیت علمی؟

سید سروش قاضی نوری

کلام آغازین

دوره ۳۲ | شماره ۴ | پیاپی ۸۸ | دی ۱۴۰۱

تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۲/۰۸/۱۵

صفحات: ۱-۲

شاپا چاپی: ۲۶۹۰-۱۰۲۷

شاپا الکترونیکی: ۴۵۱۴-۲۷۸۳

هرچند مرجعیت علمی یونان باستان در تاریخ تمدن غرب به رسمیت شناخته می‌شود و برخی از فناوری‌های مرسوم در مصر باستان نیز در زمان خود پیشرفته و حتی اعجاب‌انگیز تلقی می‌گردد، اما جایگاه ایران باستان نیز در چند دوره تاریخی قبل و بعد از اسلام، درخشان و غیرقابل تکذیب است. بدیهی است که کتاب‌سوزی‌های متعدد و حتی زدودن آثار حکومت‌های پیشین (مانند محو آثار اشکانی در دوران ساسانیان) ضربات هولناکی به تاریخ تمدن و فرهنگ ایران زده است، اما هنوز هم می‌توان به وجود دانشگاه بزرگ جندی‌شاپور و یا آثار فاخری مانند تخت جمشید و ... پی برد و به عظمت علم و فناوری در ایران قبل از اسلام بالید.

در دوران بعد از اسلام هم نقش دانشمندان ایرانی در مرجعیت علمی دوره عباسیان واضح است، هرچند که درخشش شعرا و عارفان و اهل فرهنگ و ادب ایران همواره باعث کم‌توجهی به دانشمندان شده است.

اما سوال اینجاست که آیا در دنیای امروز هم می‌توان به مرجعیت علمی ایران در دنیای علم و دانش اندیشید؟ آن هم در دنیایی که رقبای متعدد و قدرتمندی در هر گوشه جهان سربرآوردند؟ در پاسخ باید گفت که تجارت برخی از همین رقبای نوآیند نشان می‌دهد که در صورت پیشرفت اقتصادی و حمایت سیاسی، یک کشور می‌تواند خیلی سریع رتبه خود را در جهان علم ارتقا دهد. نمونه کشور چین که امروزه در اغلب عرصه‌های علمی شانه‌به‌شانه آمریکا می‌آید در این خصوص قابل بررسی و توجه است. کشورهای کوچکتری هم هستند که به سهم خود رتبه‌های قابل توجهی را در سال‌های اخیر کسب کرده‌اند. آنچه باعث شده که در عصر کنونی امکان رشد سریع علمی کشورها و جوامع فراهم شود (درحالی‌که ایجاد یک پایگاه علمی مؤثر در دنیای قدیم، دهه‌ها و حتی قرن‌ها به طول می‌انجامید) ارتباطات و فناوری‌های جدید است. امروزه هر کس در هر جای دنیا به ذخیره عظیمی از علم جهانی دسترسی دارد که آنها را می‌خواند و برای تصحیح درک خود نیز از نظرات داوران سطح اول دنیا استفاده می‌کند. لذا هر کشوری که از این امکان به‌خوبی بهره‌مند شود و بتواند در شبکه‌های حقیقی و مجازی دنیای علم حضور مؤثری داشته باشد، خواهد توانست به‌سرعت به سمت مرجعیت علمی حرکت کند.

امید آن است که این ویژه‌نامه که مصادف با برگزاری «نخستین همایش ملی مرجعیت علمی» منتشر می‌شود، به ارتقای درک سیاست‌گذاران از پیش‌نیازها و بسترهای مورد نیاز مرجعیت علمی بیانجامد و به‌زودی ایران عزیزمان را در میان کشورهای پیشرو علم و فناوری جهان ببینیم.

◆ رئیس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و دبیر تخصصی

ویژه‌نامه مرجعیت علمی (سردبیر مهمان)

ghazinoori@atu.ac.ir

ORCID: 0000-0001-6356-0257

استناد به این مقاله: قاضی نوری، س. س. (۱۴۰۱). ایران در جایگاه مرجعیت علمی؟، *راه‌یافت*، ۳۲ (۳)، صص. ۱-۲.

DOI: 10.22034/rahyaft.2022.14013

ناشر: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور
نویسندگان: © حق مؤلف

